

категорії населення потребують комплексного підходу, що включає психологічну підтримку, матеріальну допомогу, просвіту та мультидисциплінарну взаємодію для зниження тривожності та депресії [3, с. 137].

Подальші дослідження мають розробити лонгітюдні програми для оцінки довгострокового впливу допомоги, уточнити культурні особливості в ставленні до стресу, вивчати когнітивні фактори, розширити освітні заходи для соціальних працівників та психологів, а також оцінити економічні аспекти таких програм. Це допоможе створити цілісну стратегію подолання хронічного стресу, особливо у воєнний час.

### **Література:**

1. Lazarus, R., Folkman, S. Stress, Appraisal, and Coping. New York : Springer, 1984. 444 с. URL: [https://doi.org/10.1007/978-1-4419-1005-9\\_215](https://doi.org/10.1007/978-1-4419-1005-9_215)
2. Hobfoll, S.E. Conservation of Resources Theory: Its Implication for Stress, Health, and Resilience. The Oxford Handbook of Stress, Health, and Coping / Folkman, S. (Ed.). Oxford : Oxford University Press, 2021. P. 127–147. URL: <http://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780195375343.013.0007>
3. Bonanno, G.A. Resilience in the Face of Potential Trauma. *Current Directions in Psychological Science*. 2020. Vol. 29, № 3. P. 218–223. URL: <https://doi.org/10.1111/j.0963-7214.2005.00347.x>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-496-5-86>

## **РОЛЬ ТА ВИКЛИКИ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ**

**Трушевич Ганна Богданівна**

*доктор філософії зі спеціальності «Політологія»,*

*доцент кафедри соціальної роботи,*

*Одеський національний університет імені І.І. Мечникова*

*м. Одеса, Україна*

Насамперед роль та виклики волонтерської діяльності є надзвичайно важливими для аналізу, тому що російсько-українська війна, яка триває з 2014 року, не лише поставила країну перед безпековими викликами, але й кардинально змінила політичну, соціальну та економічну ситуацію в Україні. В умовах жорстокої війни волонтерський рух став

одним із основних важелів підтримки національної обороноздатності України та громадянської мобілізації. В той же час волонтерство має глибокий соціальний вимір, адже через активну участь у різних сферах: підтримка військових, забезпечення гуманітарних потреб і медичної допомоги, інформаційної боротьби в середині країни і закордоном, психологічної підтримки, допомоги внутрішньо переміщеним особам та всьому цивільному населенню, волонтери впливають на процеси в усіх галузях України та за її межами.

Безумовно в мирні часи волонтерство сприймалося як діяльність, яка спрямована, щоб підтримати оточуючих, допомогти вразливим категоріям населення, але в умовах війни волонтери стали важливими гравцями всіх процесів та почали впливати на всі галузі діяльності країни. Сьогодні ж представники волонтерського руху досить активно долучаються до формування громадянської свідомості громадян, національної політики, впровадженню нових проєктів, підтримки демократичних принципів і зовнішньополітичної стратегії країни.

Як вже раніше ми зазначали в попередніх дослідженнях, більшість волонтерів приєдналися до волонтерського руху після початку повномасштабного вторгнення росії в Україну, що свідчить про високу мобілізацію громадян у відповідь на кризу. Зокрема, 68% респондентів стали волонтерами саме з 2022 року, що підкреслює різке зростання активності громадян на тлі війни. Це також вказує на важливість волонтерської діяльності як реакції на державні та соціальні потреби під час війни [1, с. 89].

Українські волонтери допомагають не лише Збройним Силам України: збором коштів, постачанням військової техніки, автомобілів, дронів, РЕБів, амуніції, ліків, продуктів харчування, а й займаються соціальною реабілітацією внутрішньо переміщених осіб, забезпечують медичною допомогою і підтримкою ветеранів під час реабілітації та лікування, організовують інформаційний супротив як в країні, так і закордоном, забезпечують психологічну підтримку родинам військових (тих, хто в полоні, тих, хто загинули, тих, хто повернувся з полону). Саме такі різносторонні дії та всебічна підтримка волонтерів своєї країни є одним з основних засобів формування громадянського суспільства.

Варто зазначити, аналізуючи вплив волонтерів та їх важливу роль у російсько-українській війні, що їх діяльність сприяє зміцненню громадянської активності, формуванню соціально активного громадянського суспільства та розвитку, відновленню національної ідентичності. Волонтерський рух також відіграє значну роль у ґрунтовній трансформації суспільної свідомості, адже волонтери активно працюють над побудовою нових соціальних інститутів, при

цьому враховуючи та орієнтуючись на демократичні цінності, гуманізм та солідарність.

Важливу роль волонтерський рух відіграє у психологічній допомозі постраждалим. Крім гуманітарної підтримки (доставки продуктів харчування, ліків, медичних засобів, одягу та інших потрібних речей в зону бойових дій та на звільнені території), волонтери намагаються допомагати людям, які пережили важкі травматичні події, надаючи психологічну підтримку та організовуючи заходи для відновлення ментального здоров'я і психологічного благополуччя постраждалих.

Особливістю волонтерської діяльності саме під час російсько-української війни є важлива роль волонтерів у міжнародній підтримці та адвокації. Волонтери беруть активну участь у міжнародних ініціативах, підтримують та розвивають міжнародну адвокацію України, допомагають у створенні іміджу країни на світовій арені. Значна кількість українських волонтерів працюють над тим, щоб привертати увагу світу до російсько-української війни, організовують збори коштів, підтримку біженців, а також роботу з міжнародними організаціями. Саме завдяки волонтерам закордоном Україна змогла налагодити контакти та комунікацію з багатьма міжнародними організаціями і отримати підтримку у боротьбі з агресором. Саме цей приклад українських волонтерів є яскравим свідченням того, що громадський сектор може впливати на міжнародні відносини.

Загалом, не зважаючи на вагомий вплив волонтерів та їх роль, волонтерська діяльність стикається з викликами. Зокрема, це проблеми в організаційній координації певних процесів, обмеження в ресурсах та недостатня підтримка зі сторони державних органів. Волонтери часто стикаються з труднощами у взаємодії з державними структурами, що негативно впливає на ефективність їх роботи.

Однозначно, одним із викликів є ризик для життя волонтерів. Ті, хто працює в зоні бойових дій, постійно стикаються з значним рівнем небезпеки для свого життя та здоров'я, адже обстріли, мінування території роблять їх діяльність небезпечною.

Також волонтери мають недостатнє фінансування та обмежені ресурси. Потреб та запитів від постраждалих та військових завжди багато і на постійній основі фінансування є недостатнім. Громадяни надають пожертвування, благодійники стараються закривати потреби, але вони постійно ростуть в залежності від інтенсивності бойових дій на фронті.

Недостатня підтримка органів державної влади, юридичні та адміністративні перепони є також викликами для представників волонтерського руху: обмеження на перевезення гуманітарної допомоги, необхідність отримання спеціальних дозволів для роботи в

небезпечних зонах, встановлені ліміти на банківських картах через які волонтери збирають кошти.

Важливо й те, що значним викликом для волонтерів є психологічний стрес та вигорання. Часто волонтери працюють понаднормово і в умовах постійного стресу, що призводить до вигорання, депресій та психологічних проблем. Волонтери пропускають людський біль і горе через себе та їм доводиться долати як фізичні, так і емоційні труднощі.

Отже, сьогодні в умовах російсько-української війни волонтерська діяльність – це не лише прояв солідарності і відваги, а й численні виклики, що вимагають витримки, ресурсів та підтримки зі сторони держави і міжнародної спільноти.

### **Література:**

1. Трушевич Г. Волонтерський рух в Україні: політичні орієнтири його учасників під час російсько-української війни. *Politicus*. 2024. № 6. С. 87-91.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-496-5-87>

## **ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ СІМЕЙ ЗНИКЛИХ БЕЗВІСТИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ**

**Урсакій Віолетта Василівна**

*студентка,*

*Одеський національний університет імені І.І. Мечникова*

*м. Одеса, Україна*

*Науковий керівник: Варнава Уляна Володимирівна,*

*доцент кафедри соціальної роботи,*

*Одеський національний університет імені І.І. Мечникова*

*м. Одеса, Україна*

На разі, з лютого 2025 року в реєстрі України понад 63 тисячі зниклих безвісти військовослужбовців та цивільних громадян [3]. Статус зниклого безвісти означає, що немає доказів загибелі людини чи потрапляння в полон.

Усвідомлення неоднозначності життя людини і де вона перебуває наразі є одним з найбільючіших для сім'ї військового. Для рідних тривале очікування звістки про члена родини може стати хронічним стресом, адже неможливість дізнатися місце перебування буде